

LO TEATRO CATALA

PERIÓDICH INDEPENDENT,
DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS

Destinat principalment á fomentar lo progrés é interessos
de 'l Teatro de Catalunya.

Preus per suscripció

En Barcelona 1'00 ptas. trimestre.
Fora. 1'50 " "
Artistas d'òpera. . . 25'0 " 1' any.
Abonats protectors. una pesseta cada mes
Pago adelantat.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Diputació, n.º 125, 2.ºn, 3.ºa

Sucursal pèra cartas y avisos:
en l' Arxiu lirich dramàtic de
D. J. Gelabert, Unió, 5, 3.er, 2.ºa

Preus de cada número

Número corrent. 10 cèntims.
Id. atrassat. 15 id.

Los abonats protectors tenen dret á
dos exemplars de cada número de *Lo
TEATRO CATALA*, á que 's publicuin no
vas que 's convinga mentres no desdi-
gan de 'l setmanari, y á obtenir rebaixa
en los preus de 'ls anuncis particulars.

LA MODERNA CRÍTICA

A 'l molt respectable y distingi-
dissim critich D. J. Ixart.

Quant me venen á la memoria 'ls batxille reschs estudis cursats en la sala de rébrer de ma primera joventut, se m' apareix la faranya imatje de mon mestre (lo sabi P. Roca, de las Escoles Pías), fentme enténdrer á cops de corretja (y aixó que no 'n tenia gayre) la definició de *Critica*, que ja allavoras no podia empassàrmela tal y com constaba en la obra de text; no perque tingués que èsser exacta, si per no resultar serho... Se'm posaba malament alló de «observar y calificar ab imparcialitat las bellesas y defectes en arts y literatura, etc., etc.», puig no podia acceptar, teòricament, lo qu' en la pràctica 's desvirtuïa, pero ¡de quina manera!

Jo, tossut, he seguit ratlla per ratlla. d' ensà que soch *major d' edat*, las revistas de 'ls més aventatjats critichs que honran nostra nació, (aquesta nació en estat *critich* perpétuo) y m' he convensut cada dia més de que la tan bescantada definició deuria figurar avuy solament en lo *magí* de sos autors, no en lletras de motlo pèra escarni de la mateixa moltes vegadas.

La critica moderna no es la critica definida; es altra ó otras amotlladas á las exigencias, per una part, de la moda, (que també té 'ls seus *figurins* la senyora Literatura) y per altre cantó á las ordres de compromisos molt particulars.

La forsada ausència de 'l *Bon gust* se nota, per voler seguir lo que 'n diuhen *la corrent* en la critica d' obres de qui s' ha fet un nom á l' ombra de la adulació, ó de 'l amich á qui 's deuhen favors... Com que casi sempre jquina fatalitat! vé á ser, á 'l menos, coneut y simpàtic l' autor de la obra garbellada, quant no es un sér envejosament antipàtic: es dir, un de 'ls dos extrems. A no ser que la *critica* posició de 'l critich obligui á 'l mateix á no serho. Tot aixó si no 's critica per criticar, qu' es lo qu' està, per desgracia, més en boga.

De quina trista manera hem progressat metòdica y honradament en lo *exercisi de 'l gust litarari ó artistich*, segons resan los llibres! ¿En qué s' ha convertit la part que 'n podem dir *anatomica* de las arts y la literatura? S' ha convertit en *modus vivendi* per uns y en *arma de pinxo* per altres.

¿Quí 'n té la culpa de que se 'n fassi cert mal ús de la filosofia literaria? L' esprit modern que rendeix cult á la *Mare Conveniencia*.

S' ha de atribuir á la forsa de la *necessitat* aqueix sistema especial de criticar, no critican, seguit per moltissims; (que també té la seva part *económica* la literatura, qu' es sens dubte sa part principal). La adopció extremada d' examinar ó analisar *à cegas* lo *fons* d' una producció, siga com siga, litararia ó artística, déu fonamentarse en la *imprescindibilitat* (permítetume aqueix mòt) de posar lo *fons* baix las ordres de la *forma*. Perque, per greu que 'ns sápiga, també en prosa, (deixant *sensat* qu' es de *dret* lo criticar prosaicament) succeheix lo de la forsa de 'l consonant, per distintas causás, com en vers.

En altres termes: los critichs d' avuy han d' adaptarse, vulgan ó no vulgan, á las exigencias de la crítica moderna, que no es la crítica que 's defineix en la llissó de text. Aixó, á 'l meu pobre modo d' enténdrer, á pesar de tot no es obstacle pèra que no puga ser bona la bona crítica de 'l dia, ni es motiu pèra suposar, ni menos afirmar, que no pugan ser bons los bons critichs á la moderna... naturalment!

Los dots que, de precis, ha de tenir lo qui exerceix de *magistrat* en lo tribunal suprem de la literatura (segons lo meu mestre; *magister dixit*) són il-lusorias las mes de las vega-das; puig la costum (qu' es *ley*) seguida per aqueixos *jutges*, permet administrarse justicia ells mateixos, ara com ara: aixís anem.

Donchs, be: ¿aprobarem nosaltres, pobres *criticons*, lo sistema de críticá á la francesa, dich, á la moderna? Segons y com, (encara que sembli ser una inconseqüencia lo no anatematisarlo en absolut després d' haver dit lo qu' hem dit). S' entendrá perfectament ahont anem á parar, si comensem per reprobar la *sana crítica*, (deixeume acabar de dir) sempre que, sense deixar de ser molt sana, abusi de sa superlativa *sanitat* fins á exigir la perfeció ó poch menos de las obras que analisa; aixís com nos decantem bondadosos á la crítica que no es tal cosa, ab la condició de que baix aquell títol, condemni lo evidentment dolent, si perdonà lo mitjanament bo, sempre que sigui *passable*. Lo que 'ns resistim á probar ó no 'ns dòna la gana d' admétrer, per criticons que siguem, es aqueixa *suma* de tolerancies é imparcialitats, cantitats que no poden sumarse per èsser enterament heterogèneas; puig si *relativas* precisa que sigan las primeras, deuenen ser las altras *absolutas*.

En lo successiu, fem vot per que s' allargui la definició de crítica baix lo criteri antich, afegint á 'l «exercici actiu de 'l sentit estètic» los mots «segons las circumstancias»: que trionfi, á 'l menos lo respecte á 'l text, ja que, sens' ell (lo respecte) ni tant sols aprofita 'l principi de la definició, qu' es l' «exercici.»

No pretenem reformar en literatura, que ningú som, que res valem: á lo que aspirem honradament es á la verdadera acepció de la paraula en lo seu significat real y positiu, independentment de totes las significacions que á la crítica donan, ó intentan donar, los *situacioneros*: nosaltres som *republicans*, literariament parlant, (que també té sa part política la literatura).

Tal volta estem lluny, com á criticons, de 'l modo d' *exercir* aprobat avuy; mes, aixís y tot, estem plenament convensuts de que 'l critich de casa 'ns donarà la rahó en sa calitat de literari insigne, si es que no lliguem parers en la especialitat de critich eminent, ab tot y exceptuarlo d' entre 'ls demés critichs espanyols moderns.

J. BARBANY.

UNA CUESTION IMPORTANTE

No tenemos por costumbre dejarnos guiar por el apasionamiento; por cuyo motivo creamos que en nuestros escritos resplandece siempre la imparcialidad más completa.

No hay que decir, pues, que este modo de obrar nos da ventaja sobre aquellos escritores impresionables que estampan sus pensamientos en las cuartillas sin reflexionar mucho el alcance de sus palabras.

Recientemente la *Gaceta de Madrid* ha publicado un anuncio participando que los señores Marqueses de la Cortina, en memoria de su malogrado hijo D. Manuel han creado un premio de 4,000 pesetas para la obra dramática que entre todas las que cada cinco años se estrenen en los teatros de la *Peninsula*, merezca obtenerlo á juicio de la Real Academia Española que ejercerá el patronato de tan laudable fundación.

Este premio se denominará *Premio de don Manuel Espinosa y Cortina*.

Su adjudicación se proclamará en Junta pública y solemne que celebrará la Academia el día 3 de Mayo del año siguiente al último de cada quinquenio.

Podrá concederse á obra original en verso ó prosa, perteneciente á cualquier género dramático y escrita en lengua *castellana*.

Hay, además, otras condiciones en el anuncio de convocatoria.

Pero lo copiado es suficiente para nuestro objeto, que consiste hoy en averiguar la justicia ó la improcedencia de los ataques que algunos periódicos catalanes han dirigido en la presente ocasión á la Real Academia Española, en la suposición de que los literatos que la forman son autores de las bases que regirán para el concurso.

¿Tienen dichos periódicos la seguridad de lo que afirman? ¿se atreverán á asegurar que la Academia ha redactado las condiciones entre las cuales se encuentra la de que la obra ha de estar escrita en *castellano*? ¿No es posible que la respectable Corporación se haya atenido á bases ya señaladas de antemano por los Sres. Marqueses de la Cortina? Y si esos señores desean premiar una obra del teatro Español ó nna obra castellana, ¿cabe criticar su resolución? ¿cabe vituperar á la Academia porque no se ha rebelado contra los fundadores del premio, ó porque no se ha declarado catalanista?

¡Valiente manera de discurrir tienen ciertos escritores!

Unos dicen: «se ha creado el premio para la mejor obra que se estrene en los teatros de la *península*; por lo tanto, deben admitirse las del teatro *Catalán*, y sino pueden entrar en concurso las obras estreadas en los teatros de *Romea* y de *Novedades* de Barcelona por estar escritas en nuestra lengua, esos teatros

no pertenecen á la península *española* é ibérica».

Otros escriben: «como es evidente que en la tierra española se estrenan obras dramáticas que no son castellanas, se ocurre la duda de si los teatros ó las poblaciones donde se estrenan dichas obras no castellanas, pertenecen á la *península*. Segun la Aoademia, parece que no, ó por lo menos el premio no será adjndicable entre todos los teatros *peninsulares* que no son solamente castellanos».

Semejante manera de argumentar no es justa y dice poco en favor de quien la sostiene; y como toda vez que se hace por periódicos catalanes, puede perjudicar al catalanismo y dar lugar á suponer ridículas pretensiones en los autores de la escena regional, nosotros, partidarios del teatro Catalán, debemos combatirla, porque nuestro teatro no ha de pretender meterse donde no le llaman y donde si acaso entraría por consideración en vez de ser admitido por derecho legítimo y reconocido.

En primer lugar, hemos de preguntar: ¿qué es *Península*?

«Una porción de terreno rodeada de agua por todas partes menos por una por la que está unida al continente, como el terreno que ocupan España y Portugal.» (1)

Tenemos, pues, que España no es *península*, que no hay península *española* sino península *ibérica*, y que, bajo este supuesto, las obras que se estrenen en Portugal también deberían entrar en el concurso.

En segundo lugar, según las bases publicadas no se excluye del concurso á las obras de autores catalanes ni á las que se estrenen en Cataluña; y tanto es así, que se ha rogado al señor Gobernador de esta provincia que envie á Madrid una lista de las obras estrenadas en la misma, á fin de que puedan obtar al premio fundado por los Sres. Marqueses de la Cortina.

Resultado de lo dicho es que si el deseo de los donantes fué que se premiára la mejor obra estrenada cada quinquenio en la *península* (sin más restricciones), procedería la admisión de todas, absolutamente todas, las que se diesen en los coliseos de España y de Portugal, escritas en cualquier idioma nacional ó extranjero, y si conceden el premio á producción del teatro Español, es natural la condición de que haya de estar escrita en castellano.

Nosotros deseamos que los autores del teatro Catalán tengan ocasiones de tomar parte en esas luchas de la inteligencia; nos hemos congratulado siempre que se ha abierto algún concurso en los Juegos Florales, y hasta—como es sabido—hemos celebrado un *Certamen teatral catalanista* al que se presentaron regular número de escritores; pero así como en esos concursos era lógico que se premiasen comedias catalanas, lógico es también que la fun-

dación de los Sres. Marqueses de la Cortina se concrete á obras castellanas; siendo prueba evidente de que este es su deseo, la circunstancia de disponer que ejerza el patronato una corporación compuesta de personas doctas, pero que no tienen gran conocimiento de la lengua catalana.

Si los autores de la fundación hubiesen querido dar á su idea una amplitud que no tiene, habrían escogido para el patronato una entidad mixta de sabios españoles y portugueses, disponiendo que en ella tuviesen representación, no ya exclusivamente el catalán, sino los otros idiomas regionales y además el francés, el inglés, italiano, etc.

Porque si el premio—repetimos—ha de ser para la mejor obra sin limitación alguna, podría darse el caso de que las compañías italianas, francesas ó de otros países que nos visitan, estrenaran en la *península* alguna obra que resultase la mejor. Y si se admitian las catalanas por la sencilla razón de que se estrenan en Barcelona, por ejemplo, ¿no podrían también estrenar en Barcelona, y en Madrid si á mano viene, la Tesser, Novelli y otras celebridades alguna obra de mérito superior? Y en este caso, ¿cómo eliminarla del concurso?

Ya ven, pues, el poco fundamento de sus quejas los irreflexivos escritores á quienes combatimos.

El teatro Catalán no sufre perjuicioni se ve menospreciado por la noble idea cuya ejecución se ha encargado á la Academia Española: esa respetable Corporación ha dado prueba de cuanta es su consideración hacia el, premiando uno de los mejores dramas de Soler. Por lo tanto, no es sospechosa de anti-catalanista, y al leer que se la ataca por una parte de la prensa catalana, queremos tomar cartas en este asunto para que se vea que la voz egoista de la pasión exagerada no ha de hacer que enmudezca la voz de la razón y de la lógica.

Hemos dicho antes que la manera de expresarse de nuestros colegas respecto á este particular podría perjudicar al catalanismo, y esto se infiere claramente de su lenguaje, que parece—aun cuando no lo sea—inspirado por una funesta animosidad.

Es preciso recordar que en Madrid se aprecia á nuestros autores eminentes y que se les detesta cuando alardean de ser enemigos políticos de la región castellana.

Por este motivo antes de dejar la pluma queremos consignar que los intereses de la razón y la justicia á que siempre ha de amoldarse el verdadero catalanismo, no son contrarios á los intereses de la patria común, y queremos, por último, advertir á los que tal vez no penetren en el fondo de nuestro pensamiento, que con este escrito creemos servir á la causa regional, porque siguiendo el camino que nos hemos trazado es posible que un día puedan ostentar su mérito en Madrid

(1) Geografía de Calleja, obra de texto.

nuestros autores y nuestros actores, cosa que alguna vez ya se ha intentado y que no se logrará nunca marchando por la senda de las exageraciones y las extravagancias de aquellos utopistas que blasonan de ser los primeros entre los buenos catalanes.

P. DE R.

¡VINAHI!

Una caseta—cercla ma vinya,—
Esblanquehida—per fora y dins,
Desde 'hont ovira—asclar la pinya,
Fréstega garsa—damunt de'ls pins.
Ben aprop d' ella—hi ha pinyoneras
Presseguers dolços,—grats atmetllers,
Noguers garbosos—ceps y pomerás,
Mòlta verdura,—rius y vergers.
Sos prats pasturans—cabras y ovellas,
De carn molt tendre—sent llana y llet
Ricas despúllas,—mentres novellàs,
Las aus refilan—pe'l pi y l' abet.
Lo cel que volta—dita caseta
A'l rès convida—mes pur y suau.
Tot allí pòrta,—fins l'auraneta,
La font y 'ls aires,—respir de pau.
Quaut los bous llauran,—xiulant rondallas
Distreu sa feyna—lo bon pagés;
Que no li faltan—dauradas pallas,
Pa y mòlta gana,—foch y 'l demés.
Lo cor s' aixampla—dins ma caseta;
Mès pur estimo—mès pur y mès;
¿Qué no vòls vindre'hi—ab mi, nineta?
¡Còm hi riuriam—quant fòssim tres!

JOSEPH FALP Y PLANA.

Estrenos catalans

ROMEÀ.—*En Pere Torrens*, drama de costums catalanas, en 3 actes:

En Pere Torrens es un quadro de costums de pagesia, que podría haverse reduxit en un sol acte ja que l' argument ni estirantlo molt per tots cantons, arriba à omplir los tres actes que té la obra.

En Pere Torrens, masover de 'l senyor Ramon Salinas, passa per boig desde la mort de la seva dona à qui estimaba ab deliri.

A 'l comensarse 'l drama, D. Ramon y sa hermosa filla han vingut à passar uns días en la masia, y en *Pere* que fent lo boig los ha vigilat, descubreix l' afecte que 's portan son fill Lluís y la filla del senyor Ramon: llavoras cridant à son fill li revela que no es boig ni ho ha estat mai, que sols per una venjansa horrible obra aixis y que deixi d' estimar a aquella dona, porque no pot ésser seva.

D. Ramon desitjós d' aminorar en lo possible la desgracia que causá à *En Pere* deshonrant à sa muller per la violència, é ignorant que la infelis à la hora de la mort ho havia revelat tot à son marit, prová de unir à sa filla ab lo fill del masover pro, aqueix ho desbarata matant à 'l senyor Ramon d' ana ganivetada, després d' haverli revelat lo misteri de sa bogeria fingida.

Aqueixa era la venjansa que esperava feya anys, ja ha mort, ja s' ha venyat y la gent lo creu boig, la honra de son fill està salvada!

¿Veritat que l' argument es senzillíssim?

Donchs apesar d' aixó, la obra es interessant perquè està molt ben portada y molt ben escrita, y perquè la figura de *En Pere Torrens* es digna de figurar en una obra de mes talla, que la que 'ns ocupa.

Es un verdader estudi d' un caràcter.

En cambi los demes personatges falsejan bastant, especialment lo de *En Lluís*.

A 'l final de cada acte siguè cridat l' autor que resultà sér D. Joseph Trías y Mir.

La senyora Parreño, molt justa en son paper, lo mateix que 'ls senyors Martí, Santolaria, Capdevila.

Lo senyor Bonaplata fent una creació de 'l personatge, paper sumament escabros y difícil.

Lo que son los marits, humorada en un acte y en vers de D. SALUSTÍ FERRER.

¡Lo que son los autors!

Anys enrera, quant la sarsuela catalana estava en boga en lo teatro de 'l Tívoli, va estrenarse *La monja de rissos*, original de D. Salustí Ferrer. Donchs be; aquest bon senyor ha tingut la humorada de tréurer las solfas de aquesta producció y batejarla de nou ab lo nom de *Lo que son los marits*; per aixó parodian aquel títol, dihem nosaltres: *Lo que son los autors!*

Lo públich, ó la majoria que va assistir á 'l teatro Romea la nit de son estreno, se la va empassar com à nova y va celebrá 'ls xistes y acudits que té la obreta; y son autor, que ja debia sangrarse en salut, va estalviar 'l treball de presentarse á las taules.—A.

Revista Teatral

ELDORADO.—*Guasin*, parodia de la ópera *Garin*.

Lo dijous 12 de 'l corrent, sortírem de 'l teatro de la plassa de Catalunya entussiasmats de veras per la delicada manera de parodiar la célebre obra *Garin* de 'l mestre Bretón.

Lo Sr. Granés, conegut per son talent demostrat en las produccions que à la estampa ha donat, ha fet un va-y-tot ab sa gracia de poeta cómich, ab los xistes que han surtit de la punta de sa ploma de frac, guants y corbata blanca, y despedint suau y delicat perfum; ha vestit tots los personatges de 'l *Guasin*, ab los mateixos trajes que 'ls donà forma la imaginació de 'l mestre salmantí, sens olvidar l' autor de la parodia de 'ls mes petits detalls que integran la fesomía general de 'l personatje. Tots tenen relleu; tots se mouhen dintre son círcul d' acció, sostenintse sempre lluny de 'l epígrama de baixa estofa. Es dir: la obra de 'l senyor Granés, tot y 'sent parodia, 's pòt véurer d' aprop sens pòr que danyi la vista y repugni l' estómac.

Si aquesta es nostra opinió respecte la lletra ¿qué direm de la música? Lo mestre Rubio ha donat probas d' ésser un compositor de punta, coneixedor de 'l treball orquestral, ja sia de sa colació y efectes, com de 'ls recursos que 'l compositor té à mà en cada instrument y la combinació de 'ls mateixos. En 'l obra de 'l músich s' hi véu l' artista de conciencia recta, que tracta la música agena ab lo mateix carinyo, ab lo mateix amore que la propia, donant à aquella certa forma revestida de bellíssimas imitacions armòniques que encantan y cautivan. A 'l cas recordém lo dúo de *Casilda y Caldo* quant aquet canta una verdadera paráfrasis de la serenata de 'l *Faust*. Lo mestre Rubio recordá que aquesta pessa es una joya, y eu ella à dojo hi llensá la delicadesa de son geni. ¡Qué ricas imitacions contratenísticas aquellas notas que l' inmortal Goun rrençà de sa florida imaginació per posarlas en lo personatje

de sa obra! ¡Qué bé hi escauen aquellas notas inspiradas de Bellini y Donizetti, y ab quina galanura las vesteix! Fins aquelles que són la veu y representan la llibertat, las coloca en lo lloc y en situació que be podríam dir que 'ls dos enamorats entonan fervorós himne per' oferir corona de flor de taronjer à l' altar de Himeneo. Ha sigut tanta sa atenció a 'l posar música en la obra, que ha volgut hi figuressin à 'l costat de 'ls mestres citats, los nostres també reputadíssims autors de la *Mariina* y *El juramento*, no olvidantse may de las consideracions que s' mereix allò que nosaltres no 'n som duenyos. Tota la música de 'l *Guasín* està inspirada ab amplitud, majestuositat, holgura, y tractada com obra seria y formal, digna de figurar en lo lloc en que 's troba.

Rebin, donchs, los autors senyors Granés y Rubio, la més coral y sincera felicitació que per conducto de 'l que firma 'ls hi envia LO TEATRO CATALA, ja que à ells se déu hajem trobat un deliciós y artístich oasis en aquet desert de xabacanerías tontas é insulsas.

En la interpretació distingírense las senyoras Cubas y Méndez, y 'ls senyors Palmada, Gimeno y Lassantas, desempenyant sos papers ab una seguretat y aplom què no 's véu mòltas vegadas. Lo senyor Palmada feu una creació de 'l personatje històrich qual nom ressona pe 'ls més alts y pellats pichs de nostra montanya santa, cenyintse sempre à las mitjas tintas, à 'ls colors esblaynats, à 'l terme mitj; més distanciat de la parranda y de lo adotzenat y de fer piruetas, que de la veritat y realisme de 'l fet.

Dispensinme las senyoras Cubas y Méndez no las hoji posadas en primer terme, com s' ho mereixen, a 'l ocuparme de 'l mérit de 'ls artistas que estrenaren *Guasín*. Ditas senyoras feren una *Casilda* y un *Caldo* que disputem se puguin trobar més bons intérpretes. Lo duo de 'ls dos enamorats resultà de primera.

Lo Sr. Gimeno feu un *Sindedo* que ni fet exprés. La figura, sa veu, son deix é intenció en dir los mils de pensaments que à son paper encomanats estan, douaban gran rellèu à aquell senyor Conde que, segons confessió, sigué vintisíis anys concejal. No trobàbam estrany se mantingués tant rodó.

Lo Sr. Lassantas completà la trinitat artística d' aquell quadro preciós.

Y... ja era hora. Per fi avuy podem dir que l' orquestra 's portà com un *home* en tots sentits. A 'l mestre director Sr. Colò un aplauso, que se 'l mereix per sa inteligença y treball en la direcció de l' obra.—M. VIDAL.

CALVO-VICO.—Lo passat dissapte tingué lloc una funció à benefici de D. Pere Sanjust y Claramunt, que està sufrint una grave malaltia.

Se posà en escena l' aplaudit drama de Soler *Lo Pubill*, que tingué un acertat desempenyo. Hi prengueren part las senyoras Rodés (P.) y Calvet, senyoreta Casao (M.), y 'ls senyors Ferrán, Oliveras, Vilarrubias, Camps, Callís, Peret, Soler, Bonnin y Serra.

A 'ls finals d' acte fou cridat l' autor Sr. Soler, qu' en mitj d' atronadors aplausos se presentà.

Cantà en los intermedis lo coro «La Banya Graciense.»

Per fi de festa 's posà la divertida pessa *La Cartilaginotalgia*.

La concurrencia surti mòlt contenta de la festa.—C. T.

L' EDUCACIÓ ARTÍSTICA DE 'LS CANTANTS

Ab tota se ~~la~~ que cap ciutat d' Espanya ha donat un nombre tan gran d' artistas lirichs com

la capital catalana; y entengui 's que no considerém vèrament artistas mes que à aquells que per sus qualitats naturals de veu, sòrt ó qualsevolga altra causa, han arribat à trepitjar escenes de teatros primaris. Y lo particular es que havent-hi en Barcelona dos conservatoris oficials, pnig dependeixen de corporacions que tenen aquet caràcter, aquestos de vritat no han dònats fins ara à'l mòn de'l art mes enllà de dos artistas cantants. Tots los altres, entre 'ls que recordem las Sras. Bonaplata y Carrera y 'ls senyors Uetam, Blanchart, Riera, Angioletti, Laban, Aragó, Merroles, Viñas y Suañez, orgull de la terra, tots aquests y tantíssims altres que van fent via, tots són deixables de mestres particulars de cant; pero de cant y de res més.

Consigno 'l fet: ell sol se porta l' elogi; mes ell proba també ben clar la deficient ensenyansa rebuda, per qual causa molts han desistit de seguir la carrera apena comensada, apesar de grans facultats vocals, ja que 'l mestre de cant no té més missió que educa 'ls hi l' órgano y ensenya 'ls hi mes ó menos repertori fins à trovar empresa que 's presti à ferlos debutar, persistint en la equivocació de que pòt cantar tot aquell que té veu si ha fet quatre vocalisos: y evident es que ab això, sol, per expert que siga 'l deixable ha d' anar mal, per més que l' exhuberancia de facultats vocals mòltas vegadas y la consideració sempre, fassin passar desapersebuts tots los defectes lo primer dia que trepitja las taules.

Diuhen que Rossini deya que pèra cantar sols se precisaban tres cosas, veu, veu y veu. Jo no crech que mestre de tant talent hagi mai dit això y si ho digué s' equivocà de mitj à mitj. Pèra cantar ab èxit se necessita tenir los dorts naturals de veu, figura y talent, completadas per una instrucció general y musical, sense poder prescindir després d' estudis tècnichs, ab qual falta serà sempre manco l' artista, ó més clar y millor dit, no serà may artista.

A Barcelona, quant surt una veu, tant si 'l que la té es pobre com rich, sols se cuidan de ensenyarlo à vocalizar, embutxacantli à mitj embastar una ó dos óperas, tot à fi de que debuti prompte. La qüestió es comensar à explotar l' órgano ben aviat. Després diuhen que ab la pràctica ja 's farà artista. Funesta equivocació que malmet à la gran majoria dels principiants! Pe 'ls motius indicats quant debutan semblan ninots posats en escena, ó be parats com pals ó be moventse com esperits. ¿Y com pòt ser altra cosa, si ignoran l' acció dramàtica general de l' obra y la particular de sa particella, l' estudi de'l personatje y fins la llengua que parlan?

La més gran dificultat ab que topa un artista lirich ó dramàtic en los comensos de sa carrera, fins donant per convingut qu' es instruhi y sab l' idioma que canta, es la interpretació plàstica de'l personatje qu' encarna y acció dramàtica que li pertoca en l' obra; y es que, sobre la dificultat d' entendrer lo paper, lo que mòlt contats logran, queda la dificultat major de ferho, demostrarlo, darli vida; en fi, convertir-se eu la persona creada pe l' llibretista. Fins ara 'ls cantants han pogut ésser una especie de micos, puig com lo repertori, durant vint anys ha sigut lo maleix y tota companyia té dos quàrtets, per lo regular un d' experts y un de esordiente, aquells han pogut copiarse 'ls uns à 'ls altres totes las gambadas y totes las manotadas tan en boga en eixa classe d' espectacle, salvo contadíssimas excepcions.

Mes ara se 'ls ha acabat aquesta ganga, perque 'l cambi de repertori, las obras de Wagner y de sa escola y las exigencias cada dia creixents de'l públic, obligan à'l artista, ó à'l que pretengui serho, à estudiar mòlt, so pena de quedarse à la cùa, lo que traduït en llenguatge teatral vòl dir

no fe 'ls interessos de cap empresa y per conseqüencia no tenir contrata.

Una de las assignaturas, que sense cap mena de dupte mes facilita la missió de l'artista en la escena es la mimica, l'art d'expressar per l'actitud, gesto y mohiment las situacions dramáticas que individualment tè confiadas l'actor o cantant, sent per tant d'indispensable necessitat estudiarla y així ho fan en los conservatoris de vritat. En los nostres, sobre no ensenyarla, es ben segur que si un deixeble estudiós, afanyós d'instruirse, demanés en las bibliotecas que deuenen tenir, alguna obra que tractés de la materia, es molt possible que sos directors no sapiguessin que respondràr à la petició, y es que casi tinch'la seguretat que desconeixen per complet los escrits de Engel, Nicolái, Rasi, Legouvé, Dalla-Sedie, Coquelin, Maurel, Schoverling, Cartridge, Dudley, Przibran, Ecker, Pollack y tants altres que s'han preocupat de aquesta rama de l'art.

Fins ara era dable trobar à Barcelona mestres de cant, d'italià, de música, d'indumentaria, d'historia, d'esgrima y tantas altres útils à qui vulgués seguir la carrera teatral; mes la que no era possible apéndre, per mancansa de mestres, era la mimica. Afortunadament de poch temps ensà queda aquet buyt plé, ab la nova Academia Schudy. (*)

Esparem, donchs, que ara 'ls que vegin claras nostras desinteresadas 'apuntacions, deixables, mestres de cant y tots quans comprenquin l'utilitat de son estudi, completarán sos escassos coneixements, influirán los altres en eixa taleya, en la que primer hi guanyaran ells, després l'art y l'públic, y per últim nostra estimada patria per qual gloria treballem.

DR. SEVER.

TANT PER TANT

La campaneta, la campaneta,
la campaneta de'l bosch,
entre vidaltas dòlسا s'obria
a'l raig de'l sol.

Y las vidaltas! acariçabam
fentli petons;
la campaneta, la campaneta,
la campaneta de'l bosch.

Jo per la hermosa que tant estimo
he cullit foll
la campaneta, la campaneta,
la campaneta de'l bosch.

Y à la nineta de frescas galtas
he dat la flor;
y en premi de la floreta
ella m' ha fet un petó:
la campaneta, la campaneta,
la campaneta de'l bosch.

ADOLF CAMPS Y CORTÉS.

UNA FULLA DE LLORER

Sic transit gloria mundi.

En un poblet prop de Reus, ahont havia nascut, vivia retirat fa uns quans anys lo célebre pintor

(*) Nos referim à la que dirigeix D. A. Schudy, Rambla de Sta. Mònica, n.º 9.

Eduard N., qu' havia remogut avans lo mòu artístich ab sas maravellosas concepcions y de l' qual desaparegué de cop y volta, per enclotarse en aquell recó de terra nativa, lluny de las pompas y vanitats qu' enfasegan la agitada vida de l'artista, y dedicantse exclusivament à la monòtona y tranquila vida de l'camp, rodejat de la seva familia que consistia per una part, en la dona, una pageseta robusta y fresca, de fesomía franca y espansiva, boca ampla y oberta que semblaba una rialla, y unas galtas arreboladas, de colors vius com los d'un cel a la sortida de l'sol, y l'seu fil, un marrech de cinch anys, sapat com un roure, ab la pell curtida per la intemperie.

L'altra part de sa familia—com ell deya—la componian un gos de rassa problemática, varias gallinas y ànechs que moviau fressa picotejant pe'l barri grumolls de sagó mullat y unas filas de tomaqueras que s'enfilaban capritxosas per unes torres Eiffels de canyas arregladas ab gran cuidado per l'ex-artista.

Lo dia que li vaig fer ma visita, 'm rebé ab los brassos oberts, y 'm convidá à dinar, esclamant:

—Entra, noy, que suposo tindrás ganas de saber lo per què 'm vaig retirar de la atmòsfera afalagadora que 'm rodejava quant me vas conéixer.

—Sí; ja suposo que seria à conseqüencia d'alguna decepció... algun desengany—vaig dir jo.

—No, noy, no; res de desengany ni decepcions. —T' estranya ma sobtada retirada de la vida artística? A mí també. ¿Buscas la causa? Jo faig com tú y no la trovo. Va ser un prompte; algo superior en mí, que 'm va empênyer à abandonar l'art ab tota la cort de vanitats y pompas que 'm rodejaban. Y ho vaig fer sense remordiment ni tristesa, com si fòs la realisació d'una idea preconcebuda y meditada de llarch temps. Havia arribat à l'mes encumbrat pinàcul de la gloria; era envejat de 'ls mes afamats artistas, lloat de 'ls crítichs mes sever, admirat de la inmensa folla d'amateurs; las mes encumbradas notabilitats se disputaban un autògrafo meu, los meus quadros se cotisaban à preus inverossímils, y en aquest punt d'esplendor va ser quaut vaig sentir náixer en mí l'desitj irresistible de retirarme per sempre à la vida tranquila y sossegada, lluny, ben lluny d'aquell bullidor que ubriaca 'ls sentits y trastorna la rahó. Aquí 'm vaig casar ab una pagesa de 'ls encontorns, mes bona que 'l pa, carinyosa con un raig de sol en primavera, y mes lonta en pintura qu' aquell pagès que preguntava si 's posaban los colors de la paleta à la tela ó sils treyan de la tela per posarlos à la paleta. Aquí vaig fer la meva última obra d'art, aquell bordegàs qu'has vist à l'entrar, fill qu' idolatre y que jo 't prometo no será artista per poch que jo pugui. No 't queixarás de que aquesta última obra no entri de plé en la escola realista.

Y mon amich Eduard va esclaraf en una rialla.

—Vaja! ja comprehench la cosa: lo que vas sentir tu, va ser un embaf de gloria... i y jo que no l'ha tastat mai ni sè quin gust tè! Y dígam, ¿no has conservat res de ton antich esplendor? alguns quadros apreciats?

—No, fill, no. Mira: 'ls únichs quadros que hi ha à casa es una Santa Teresa à l'arcoba, perque es lo sant de la mestressa (y no't pensis, una estampa que 'm va costar tres pessetas à l'carrer d'en Petritxol), yá la sala varios episodis de la vida d'Hernán-Cortés... ¿Te 'n'rius? Vés, busca si trobas res mes. De las cartas laudatorias, bitllets perfumats, epistles demandantme quadros, felicitacions de magnats, periódichs que m'ensalsaban, etcétera, etc.; 'n vaig fer una crema tan complerta, que la cendra hauria pogut guardarse dintre d' aquet medalló de la cadena. Vaig fer una subasta de tot lo demés, quadros, tapissos, esculturas, regalos valiosíssims, preciositats artísticas y arqueològicas, mobles d'inapreciable valer; en fi, una debà-

cle. A Roma s'va fer córrer que m' havia arruinat detrás d' una bailarina. ¡Tontos!... Tan sols he conservat, de mon passat gloriós, aquella corona de llorer qu' has vist penjada d' un clau à'l menjador... Es una historia trista que no olvidaré mai mes.

—¿Sí?

—Escolta. Durant ia llarga temporada que vaig permanéixer en París, vivia à l'enfront de mon estudi i en l'últim pis d'una casa rónega y destalada, una velleta ab sa filla, poncelleta de 17 anys que treballaba dia y nit per mantindre à sa pobre mare... ¡Quàntas voltas à l tornar a ma casa à altas horas de la nit, contemplaba à la pobre nena fent flors artificials à l'esmortuïda llum d' un quinqué!..

Una matinada que tornava, lo cap fòll de rialladas y l' cervell inhibit de champagne com una esponja, à travers lo vel de ví qu' enterbolia ma visita, la vaig devorar ab instant bestial ab ma mirada y senti un desitj brutal, capricho de borralxo... ¡que sè jo!... La nena no treballava, plorava: ¿per què!... Potser son aymant l'ha abandonat, vaig, dirme rient... ¡Això ray! Jo t' aconsolaré y sos llabis sobre mos llabis tenen que contestar à mos besos contantsas penas.—Baixola escala, surto à l'carrer... lo porter de sa casa tira l'cordó sens preguntar... Pujo... la porta estava oberta...—¿Perquè ploras, hermosa mia?...

La nena aixeca sa vista sense esglay ni temor y 'm senyala l' fondo de l'arcobà... ¡Horror! Sobre l' llit jeya l' inanimat cadavre de sa mare. 'ls vapors que cubrian ma pensa s' dissiparen com per encant. Recordo que sense afegir una paraula, mut y fret com l'estatua de l'estupor, vaig tréurer l'álbum y en quatre cops de llapis vaig esboçar la testa de la morta sota l'esmortuïda llum d'aquell quinqué ahont havia vist treballar tantas vegadas al màrtir filial qu' allí ploraba...

La nena pareixia indiferent à tot. Ni ma presencia pogué distréurer l'ensimismament dolorós que la ensopia. Sorti de puntetas y en mon estudi vaig treballar catorze hòrs sens descans pèra donar color y vida à aquella cara esblamehida y cadavérica qu' havia impedit ad son nutisme l'crim que jo anaba à perpetrar... Va ser l'obra que m' ompli de mes orgull...

La morta pareixia parlar. L'endemà ab un ramell de violas vaig acompañar lo féretro fins al cementiri. Sa filla y jo èrem los dos únichs accompanyants y no 'ns duguerem una paraula en tot lo camí. Sobre la terra remoguda vaig depositar mon ram. ¡Que la morta l'accepti com satisfacció de mon mal pensament envers su filla!... L'endemà enviaba l'retrato à la nena... Era una reparació à son honor tan sols tacat en lo mes fondo de ma pensa!... Ella m' envia una corona de llorer: es la que has vist y l'única que conservo.

Ha perdut sus fullas una à una; lo temps y 'ls viatges l' han desfullat, y tan sols se conserva lo ressech tronch y una fulla seca y tremolosa qu' enclou tota ma vida d'artista, mas esperansas y aspiracions passadas, mas ilusions y somnis venturosos, aplausos, premis, honors... Tot un mòn immens de gloria còva tranquil y satisfet dins d' aquella petita fulla, últim resto de la historia de la fulla?...

¿Qué t' sembla l'història de la fulla?...

Jo estava conmogut... De prompte se senti una veu riallera que deya.—¡Quant siguin servits!...

—¡Santa paraula!—va exclamar l'Eduard.—¡Apa, noy! à dinar, que xerrant xerrant m' ha vingut carpana. ¡Y à tú?

—¡Home! 'm sembla que faré bon paper...

—Y que t' asseguro que menjarás un estofat fet de la dona, que vull que te 'n llepis 'ls bigotis. ¡Oy, Teresa?

—Calla, calla, boig...

—¿Eh quina farum que fa?

—¡Deliciosa!—vaig esclamar tot assentantme à taula ahont fumejaba lo clàsoich plat català.—

Las primeras forquilladas foren silenciosas y donaren fi à tot lo que 'ns haviam servit...

—Teresa, may havias fet un estofat tan bo.

—Es succulent—vaig esclamar entussiasmat.

—Pero filla, ¿cóm t' ho has fet?...

—¡Ay ay! com sempre, sino que 'm faltaba llorar y he posat aquella fulla que penjaba de la corona.

La forquilla 'm va càurer de las mans.

Vaig fixar ma vista en l'Eduard... En sos ulls brillaba una llàgrima tremolenta que pugnaba per amagarse de vergonya.

Allà en la paret lo tronch de la corona, recargolat com un serment, me va donar fret à 'ls ossos, com si contemplés un esqueleto.

De prompte l'Eduard s' aixuga 'ls ulls ab lo revés dè su mà, llençà una riallada y omplintme de nou lo plat, esclamà ab bon humor:

—¡Bah, bah! ¿A que vé tot això?... ¿No deyas que may havias tastat la gloria ni sabias quin gust tenia? ¿Oy qu' es bona? Donchs, repeix, noy, que de plats com aquets no 'n menjarás cada dia.

BENJAMÍ.

Repatori de fora

Girona, 15 de Janer.

La companyia de sarsuela que actuaba en nostre Teatro Principal nos ha deixat ja, després de haver posat en escena dinou vegadas *El rey que rabió*, que ha acabat per fer rabiar de veras à tots los abonats.

Deixant, donchs, de parlar de l teatro, me permetré ferli dos quartos, ó deu céntims de preparatius electorals.

Res vull dir de los districtes rurals, porque es precís tenir moltia memòria ó be portar sempre la llista de l'innombrable personal de candidats, molts de 'ls que, com vosté ja sab, ab prou feynas coneixen son districte; 'm concretaré à 'ls pretendents à aquesta ciutat. Tres són los que diuen ser ministerials, y crech—y com jo alguns elements valiosos,—que l' que ab més gust veuria la massa electoral, seria l'Sr. Herreros, jove valencià, molt simpàtich, aixerit, y de ideas regionalistas.

També crech que l districte de La Bisbal serà per nostre company y amich lo Director de *La Publicidad* de eixa, Sr. Corominas, à qui tots coneixem prou, y de qui per ser amich particular, me està vedat dir una paraula en pro de sa honradés y prestigi.

Olivadaba participarli que anit comensaren los balls de màscara en lo teatro Principal y en la *Odalysca*. Segons notícias, foren molt freds. ¡Cóm no tenirne, si tornem à viurer tres graus baix zero.—M. DE S.

Reus, 16 de Janer.

Dijous tingüé lloch lo benefici de la distingidíssima primera triple dònya María Nalber, posantse en escena 'ls segons actes d'*El rey que rabió* y de *El milagro de la virgen*, cantats magistralment per la beneficiada. S' estrenà després *El gran petardo*, que resultà un petardo gran, puig apart de ser completament falsa la base en que s'apoya l'argument y aquest gastadissim, la versificació es bastant dolenta y la música no val res.

Com à remate de la funció, la senyora Nalber cantà lo rondo final de la preciosa òpera *Lucía*.

A l'presentarse en escena fou saludada ab un

general y entusiasta aplauso, y á l' final també sigué obsequiada ab alguns regalos de molt bon gust artístich.

Ahir (despedida de la companyia) la senyora Nalber, que no pren part en *El mismo demonio* ni en *El gran petardo*, obras posadas 'n escena, estigué tota la nit en lo seu palco, y á l' retirarse acabada la funció, l' públich va despedirla ab forts picaments de mans, que l' obligaren á donar personalment las gracies y á confessar lo bon recort que guardará sempre de nostra ciutat.

Pòt estar ben segura la senyora Bernal, ó Nalber com ara 's fa anomenar, que nosaltres no l' oblidarem mai y de que aquí será sempre ben rebuda.

Per de prompte queda tancat lo teatro, cosa que sentim molt, perque aquí, generalment, es l' única diversió que tenim.

Aquesta setmana sembla que quedará processat l' arcalde.

A l' últim s' haurà trobat un medi de ferli deixar la vara.

¡Pobre Prius!...—J. A.

~~~
Arenys de Mar, 17 de Janer.

Sancho García y Chateau Margaux són las obras posadas últimamente en escena en lo teatre de l' Ateneo. En lo drama, l' Sr. Hita lluhí sa preciosa y ben timbrada veu, recitant son paper admirablement y florejantlo ab inflexions de entonació y cadencias armóniosas de la frase. ¡Llástima que no pugui declamar sempre assentat!

Los demés aficionats, bastant regulars. Mereix un aplauso l' Sr. Mata, pe 'ls esforços que fà per presentar la escena degudament, lluytant ab lo esquifit de l' teatro y los pochs trastos de que disposa.

Tots recordem los ratos deliciosos que l' Sr. Bordas ab aquella vis cómica y aquella gracia y sandunga que Dèu li ha donat, nos feya passar veyentli en l' Ateneo l' José de *Chateau Margaux*. Dat aquet antecedent, no vam compéndre con no estànt malalt ni negantse á sortir a l' teatro l' senyor Bordas, se fèss representar l' papé de José per un altre aficionat. Si l' encarregat de l' reparto 's proposà aburrir a l' públich y que 's notés la ausència de l' Sr. Bordas, ho logrà completament. Los señors Pena y Farrarons, bè en los papers de *Baró y Manuel*. La Srita. Planàs fent una *Angelita* per todo lo alto y per todo lo bajo y... tentant a l' espectador d' esclamar: ¡Ole! ¡Viva tu gracia!

Y ara variant de full: «El Teléfono», periódich politich, eco de 'ls abonats á l' mateix—que vén á llum en aquesta vila—en son primer número inserta un suelto que demostra, ó que l' han enterat malament ó que sols ha llegit entre-líneas nostres correspondencias. Si l' Sr. Yo—firmant de l' suell—parlés ab mes coneixement de causa, veuria que no som partidaris de ningú y que tenim la imparcialitat per norma en bé de 'ls mateixos aficionats. Que aquets no entran dins de l' terreno de la crítica, no sabem de quin llibre hu treu lo senyor Yo. ¡Per ventura, l' mer titol de aficionat dònadret á fastidiar a un públich numerós que paga assiento ó entrada?

Respecte á lo que suposa de que faltem á la cultura, encara no hem escrit may dolor de vientre y lugar escusado de que parla una correspondencia de San Celoni inserta en *El Teléfono*. ¡Vaja, Sr. Yo! Lo que no li cogui deixiho cremar, y un' altra vegada quant l' enterin d' un assumptu, avans de fer funcionar lo *Teléfono*, procuri no teni 'ls auriculars obstruits.—VENTURA SERENO.

Reunions particulars

ESQUERRA DE L' ENSANXE.—*Lo contramestre*

tre fou l' obra escullida pèra l' última festa. En ella 'ls Srs. García, Mercader y Solà posaren de manifest las recomanables qualitats que 'ls adorran, alcansant molts aplausos en lo desempenyo de 'ls papers de *Sisó*, *D. Pau* y *L. Ofegat* respectivament. Contribuiren á l' èxit las Sras. Miquel y Muntal y 'ls Srs. Vidal, Tersol, Sanchez, Mercader (F.) y Galve.

Seguidament s' estrenà un monòlech castellà en un acte y en vers original de nostre company de redacció Sr. Rius y Vidal, obtenint un èxit excelent. Lo desempenyo, á càrrec de la Srita. Mercader, fou bastant acertat. A l' final, actriu y autor hagueren de surtir a l' palco escénich.

Finalisà la funció ab *La Cartilaginotalgia*.

LA BRUJA (OLIMPO).—A benefici de 'ls simpàtichs pianistas D. Ramón y D. Frederich Bartumeus tingué lloch dissapte una funció, que 's compongué de las bonicas produccions, *Los martes de las de Gómez*, *Coro de Señoras* y *El Teatro Nuevo*, en las que s' hi distingiren notablement las señoras Puchol (D. y R.) Circuns y Santana y 'ls señors Bosca, Saura, Balmaña, Parera, Vidal, Canut, Parés, Roig, Martí y Dey.

Avans de la funció y en lo primer intermedi, una banda instalada en lo saló de descans, amenisa l' espectacle, interpretant quatre composicions.

En lo segón intermedi, la Srita. Ugas, en obsequi a 'ls beneficiats, llegí una preciosa poesia, veyentse sumament aplaudida.

A continuació 'ls beneficiats tocaren en lo piano l' inspiradíssim *Minuetto* de Bolzoni, tinentlo de repetir.

Després de la funció, obsequiaren ab un menú, á 'ls que per deferència prengueren part en las obras y á 'ls periodistas.

Terminà tan inolvidable funció ab un ball de societat, que s' allargà fins a las tantas de la matinada.

CIRCOL MERCANTIL FAMILIAR.—L' interessant drama *Lo Contramestre*, va posarse diumenge en aqueixa important societat. Los héroes de la nit foren los Srs. Llorens, Cadena, Molet, Toll y Casanovas, especialment lo primer qu' en lo plor que donà en lo primer acte, se deixà conéixer com a actor consumat: tanta era la naturalitat ab que va ferlo y tal va ser la manera que va fer comoure a l' públich. Los restants, Sras. Romero, Bolea y Srs. Orero, Jané y Planell... passablement.

J.

CASANOVA.—Una tragedia y un saynète van posarse en escena en la última funció; això es, *Lo mongo negre* y *Las bodas de'n Cirilo*. De la primera mereixen especial menció las Sras. Lopez y Jarque y 'ls Srs. Ravés, Clapera, Domenech, Barril, Laporta y Guitart, especialment lo primer que interpretà bè l' seu paper, veyentse aplaudidíssim.

Van ser viva llàstima 'ls lunars que 's notaren en los efectes escénichs de la obra, sent d' advertir que l' final, ó sia l' derrumbamennt ó crema de l' edifici, va causar un efecte desastrós. Tot ho semblaba menos una explosió de pólvora.

Respecte á la segona... *peor es meneallo*.

LA LIRA GRACIENSE.—Favorescudas per una lluhida concurrencia 's veuhen las funcions teatrals que dóna aquesta societat, instalada en lo local de «La Granada». L' últim diumenge posaren en escena l' drama *Las joyas de la Rosér* quäl obra obtingué una execució bastant regular, fent-s'hi applaudir tots quans hi prengueren part.

R. M.

LA JUVENTUD.—La funció de diumenge 's

En de
or-
yo
cti-
l y
der

ellá
any
ex-
Ier-
itor

pá-
rtu-
e 's
rtes
evo,
yo-
sen-
nut,

edi,
eni-
ons.
ose-
ve-
a lo
te-
enú,
a las
l de
ma-

res-
nen-
de la
oll y
plor
com
que
con-
iero,
ent.

va-
aixó
De la
Lo-
ech,
imer
audi-
aren
iver-
rema
ot ho

una
tea-
en lo
paren
qual
fent

M.
je 's

compongué de 'l juguet cómich en vers *Eva, Adan y la serpiente*, (estreno) y la sarssueleta *Los Zangolotinos*.

La primera obreta, encara que no va acabar de satisfer á tota la concurrencia per alguns defectes que conté, deguts á la poca experiència de l' autor D. Manel Hazañas, revela condicions que fan esperar de dit senyor obras millors que la que 'ns ocupa.

No obstant, siguè aplaudit á'l final y cridat á'l prosceni.

L' altra producció va surtir molt bè, y varen cumplir son deber las senyoretas Romeu, Masriera, Castro y 'ls senyors Balmaña, Viñas (F). Pescador y Señorli.—J. A.

CIRCOL REPUBLICÁ (De la dreta de 'l Ensanxe)—Lo dissapte passat tingué lloch altra de las llo-
hidas vetlladas que está donant aquesta societat.

En ella hi prenguè part l' estudiós jove presti-
digitador D. Antón Balaguer que presentà diversos ex-
periments, ab una llimpiesa assombrosa, y essent
aplaudit ab entusiasme.

També obtingueren fortas palmadas los se-
nyors Grau y Mallorquí, que llegiren inspirades
poesías, així com també l Sr. Forment que cantà
l' aria de *Las campanas de Carrión* acompañat
pe'l Sr. Camaló.

CAMPOAMOR: (Gracia.)—Diumenge á la tarda
se representà la comèdia *Las carbassas de Mont-
roig*, la qual obtinguè una execució bastant deca-
guda, notants'hi en ella molt la falta de ensaigs.

Tinguin en compte 'ls aficionats d' aquesta
societat, de estudiar ab més carinyo 'ls seus pa-
pers, puig no fentlo, senyors, no s' arriba en lloch;
(y dispensin).

CASSINO ARTESÁ: (Gracia.)—Baix la direc-
ció de'l Sr. Ferrán se posà lo diumenge passat lo
drama castellà *La Marca del Presidario*, desem-
penyant las principals parts la Sra. Rodés y se-
nyoretas Casasas (M.) y Boxedós, y 'ls Srs. Ferrán,
Cabré, Camps, Galindo, Soler, Callís, Duart y
Bonet.

Lo desempenyo fou bò.

S' acabà ab un ball de Societat.—C. TORRENTS.

Saló de descans

Passat demà, tindrà lloch en la societat LA
BRUJA, en lo teatro Olimpo, lo primer de 'ls 3
balls de màscara que projecta donar aqueixa ele-
gant societat, á mes de 'l extraordinari que dona-
rà en lo teatro Principal, lo dia 9 de 'l pròxim Fe-
brer.

A jutjar pe 'ls preparatius, los 4 dits balls pro-
meten veurers concurredissims.

—Aquesta setmana s'han de comensá 'ls ensaigs
en lo teatro Nòvèdats, de 'l drama català, original
de 'ls nostres amichs los senyors D. A. Guasch y
Tombas y D. Felip Dalmases Gil, titolat *Herencia
de sang*.

—Havem rebut lo Cartell Convocatoria, d' un
Certamen festiu literari que celebrarà pe 'l prò-
xim Carnaval lo Cassiò Tarrasench. Dotze pre-
mis s' ofereixen. La extensiò del cartell nos im-
pideix publicarlo.

PIGRAMAS

Tot parlant ab en Sagarra
deya 'l fornè Peratòns,
—¿Que gasta pà de crostons?
—¡No senyor, jo gasto... barra!

R. MALLORQUÍ.

LO GALL

Estarrufat estengué
las alas cantant victoria,
y pensant entrá á la gloria
pero va entrá á 'l galliné.

JOSEPH SABATER.

CAVILACIONS

XARADA

«Sab, Pau, la hermosa dos quinta.
aquella tant xamoseta
que ballaba ab tant salero
l' hu-primerà á la dos-terça?.

Dohchs, segóns m' ha dits sa mare,
dos-hu-dos de ser soltera
's casa ab aquell qu' anaba
á 'l seu cinch-quarta-cinck sempre,
y que fará de total
casada ab aquell babieca.

LOLITA.

ROMBO

1.ª ratlla vertical y horisontalment, consonant; 2.ª, animal;
3.ª, prenda de vestir; 4.ª, peix; 5.ª, part de 'l cos; 6.ª, nom de do-
na; 7.ª, vocal.

P. SALA.

QUADRAT DE PARAULAS

Sustituir los punts per lletras que llegidas vertical y hori-
sontalment donquin los següents resultats: 1.ª ratlla, part de 'l
cos; 2.ª, en los auells: 3.ª, nom de rassa; 4.ª, part de 'l mon.

PEP GALLEDA.

GEROGLIFICH

:: A B R I L
D I J O U S
R I I I +
R O C A M

M. EUGÓN.

SOLUCIONS Á LAS CAVILACIONS DE 'L NÚMERO 110

Xarada: PORTADORA.

Geròglific: LOS PETITS ENTRE MITJ DE 'LS GROSSOS NO
FAN NUMERO.

Logogrifa numèricu: CARLITOS.

Trenca-closcas: HOSPITAL, GINJOL, CADENA, AROLAT.

Las han endevinat los senyors Pam Pim, J. Ottsch, Quasi-
modo, Noy d' Enguera, A. B. C., Q. A. de Palla, Blau de Caygu-
da, Gumersindo, Pal y Trocas, Simón de 'l Sol, Pep Llantia, T.
y O. y Bernat Xinxola, de 'ls quals los que ja havian endevinat
los de 'l número 109, poden recullir l' exemplar de *La forsa de
l amor*.

A 'ls que endevinin las d' avuy y las de 'l número 112 se 'ls
regalarà un exemplar de *Digali barret digali sombrero*.

CORRESPONDENCIA

A. Fernández, (Figueras): rebut 8 pessetas. Gracias. Ja des-
pertarà lo que dorm *el sueño de los justos* y dormirà poch lo
rebut.—F. A. (Arenys): ben fet.—R. Trilla: lo Consell resoldrà.—
Mr. E.: ja'n va un.—J. Roig Mataró: rebut per atrassos Nova
Constancia, 7 pessetas y mitja; per un any de J. Ballesca, 6 pe-
ssetas; per un any de vostè, 6 pessetas; per cubertas, 1 pta. y
mitja.—B. Rujaca: rebut y vist.—A. Laeasa: idem.—Ll. Viola:
bravo.—Ll.: va la prosa; anirà 'l vers.—Pom d' or: val més que
la plata. Ja m' enten, eh?—Pichi Pech: no peca de manso.—A.
B. C.: lo sonet d' avuy no va.—P. Ventura (Málaga): si vol euv-
hi un semestre; repassi la nota. Rebuda carta.

Tip. de Francisco Bertrán, Carrer de Casanova, 13.

CONSTRUCCIÓ DE TEATROS

**Servey complert
y bò pera gu rdarropias,
Per informes y detalls
dirigirse á l' carrer de Estruch,
11, fusteria.—BARCELONA**

PERRUCAS Y POSTISSOS

de tota classe, pèra TEATROS

GRAN SALÓ

PER' AFEITAR, RISSAR Y TELLAR CABELLS

EN LA PERRUQUERÍA

DE

VICENS GARCIA

Conde del Asalto, 6, principal

Casa establecida desde 1840

ORQUESTA DE 'LS CATALANS

DE LA QUE FORMA PART

lo notable concertista de violí
senyor Badia,

DIRIGIDA PER

D. ROMUALDO ZUBIELQUI

PER' AJUSTOS DIRIGIRSE:

Carrer Hospital, 102, 4.r, Barcelona.

ACEITE DE BOMBAY

¡Cuantas y cuantas personas se hallan postradas en el lecho á causa de un dolor reumático, nervioso ó inflamatorio, viéndose privadas de hacer el más mínimo movimiento, sufriendo los más agudos dolores! ¿Qué no darian para alejarlos radicalmente? Pues aplicaos el *Aceite de Bombay* compuesto de yerbas aromáticas y estad segurísimos que á las tres ó cuatro fricciones, quedareis curados completamente por agudos, crónicos, continuos, intermitentes, superficiales ó profundos que sean.

Salvador Isina, Pasaje Crédito, 4; Vicente Ferrer y C.ª Princesa, 1.

Véndese en las principales farmacias de España y Américas.

À CASARSE TOCAN

Per 28 duros un moviliari: un llit de Viena, (matrimoni) un somnier, una calaixera, 12 cadiras, una taula de nit, una de centre, una de menjador y un mirall.

Ademés hi ha un gran surtit de tota classe de mobles: llit de Viena y sumnier 26 pessetas, y de matrimoni, 40 pessetas.

Carrer Nou de la Rambla, 25.

CASAS RECOMANADAS

Botiga de calsat de FRANCISCO GRAU, Plaça Sta. Ana, 23.
LA CÒRBATINERA, Escudillers, 60.
R. MARISTANY. Fàbrica de pianos, Fontanella, 12 y 14
Máquinas de cosir. WERTHEIM, Avinyó, 18.
Taller de mármol de F. PLANAS VALLS, Rbla. Sta. Mònica, 14.
Sastrería de teatros de JOAN BARET, Sadurní, 14. 1.r
Perruquería de SALVAT, Ronda de S. Antoni, 22.
Taller de atrés de E. VIDAL, Ronda de S. Pau, 48.
Fonda de ESTEVET, Boqueria, 2.
Magatzém de pells de J. POUS y C.ª. Princesa, 13
Arxiu de teatros, (vers y música) de A. GUIX, Tallers, 27, 2.º
Taller de fotografiats de J. GIL, Universitat, 64.

Comestibles de J. SUBIELA. Riera de 'l Pi, 2.
Confitería de F. AMAT. Fontanella, 22.
DR. MESSEGUER, dentista. Rambla de Canaletas, 5, 1.r
PAPELERIA PARISIEN, Achs, 3.
Taller de Manya de JOSEPH CARRERAS. Urgell, 104.
Confitería de JOAN MARCH. Carders, 11.
JOAQUIM CORRONS, optich. Rambla d' Estudis, 11.
LA EMPERATRIZ, fàbrica de cotillas. Escudillers Blanachs, 3.
Fonda NUEVA PENINSULAR, Boqueria, 29.
Máquinas de fer mitja de NARCIS DOMENECH. Gran-via, 211.
Litografía de R. RIERA. Ample, 13.
Casa FALCO, hules, articles de goma, plumeros, etc. Cail, 2

SANTASUSANA

Máquinas pèra cusir, Máquinas de fer mitja, Aparatos pèra pendrer dutxas.

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller per' adobar tota classe de máquinas. Se ven á plassos y al comptat.

Carrer de'l Carme, núm. 33.—Barcelona.

LLUNAS ASSOGADAS PER' MIRALLS

—♦ DE ♦—

ORTEGA Y BADÍA

Depòsit de Cristalls, Baldosas, Baldosetas, etc.

Teléfono núm. 1397

Carrer de la Comptesa de Sobradiel, núm. 3

BARCELONA

ARXIU Y COPISTERIA

— DE —

Francesch Pérez Pol

Carrer de Roig, núm. 24, entresuelo.

FÁBRICA DE CORBATAS**VENTA**

al por Mayor y Menor

Calle de Fernando VII nº 27

Frete la Iglesia de S. Ismael

Barcelona.

JOAR AYRE

Magatzem de Música, Pianos é Instruments

Fernando VII, 53.—BARCELONA

L' ARXIU DE BONNIN GERMANS

s' ha trasladat á 'l Passatje de Madoz, número 5, 3.º, 2.ª, en la casa de 'l Basar de 'ls Andalusos.

Despaig á totas horas. Economia y puntualitat en los encárrechxs.